

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	22311 - Programes d'Educació Ambiental / 50
Titulació	Grau d'Educació Social - Segon curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Castellà

Contextualització

L'assignatura programes d'Educació Ambiental és una matèria obligatòria dels estudis de Grau d'Educació Social que s'imparteix durant el segon semestre del segon curs d'aquest Grau. L'assignatura intentarà donar resposta a cinc qüestions: 1) Per què és necessària l'EA? 2) Quines són les bases teòriques i ètiques de l'EA? 3) Com es dissenya i desenvolupa un programa d'EA? 4) Com es treballa l'EA en els contextos educatius formals i no formals? 5) Quins són els principals recursos utilitzats en EA?

Els continguts que s'aniran desenvolupant al llarg de l'assignatura responen als següents objectius:

- * Comprendre i relacionar els diferents conceptes i problemàtiques ecosocials a escala global i local;
- * Identificar i descriure les bases teòriques i ètiques de l'Educació Ambiental;
- * Conèixer i utilitzar de manera adequada les fonts d'informació ambiental, i concretament les fonts relacionades directament amb l'Educació Ambiental;
- * Conèixer i analitzar críticament programes, experiències i recursos d'Educació Ambiental de caràcter escolar i no escolar;
- * Dissenyar i analitzar críticament un programa d'Educació Ambiental;
- * Desenvolupar les capacitats d'anàlisi, reflexió i esperit crític en relació a la crisi socioecològica i a les estratègies i programes propis de l'Educació Ambiental.

Requisits

L'assignatura està orientada a donar a conèixer entre l'alumnat com es dissenyen i elaboren programes educatius amb els quals tractar de resoldre la problemàtica ambiental des de l'àmbit de l'Educació Social. A l'hora de dissenyar aquests tipus de programes s'ha de partir dels coneixements adquirits en altres assignatures del Grau i, evidentment, dels adquirits mitjançant l'estudi dels continguts d'aquesta assignatura.

Competències

Específiques

- * Dissenyar, produir, utilitzar i avaluar mitjans i recursos per a la intervenció socioeducativa (CE10).

Genèriques

- * Capacitat d'anàlisi i síntesi (CT1)



Guia docent

- * Capacitat de gestió de la informació (CT5)
- * Capacitat de crítica i autocrítica (CT7)
- * Autonomia en l'aprenentatge (CT11)

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

L'assignatura està organitzada en 5 mòduls i 7 temes. L'ordre de desenvolupament dels temes no necessàriament serà el que s'assenyala en el temari. Cal tenir present que la dinàmica del curs pot fer que alguns dels temes no es desenvolupin o que se'n presentin de nous.

Continguts temàtics

MÒDUL 0. INTRODUCCIÓ A L'ASSIGNATURA

Tema 0. Introducció als programes d'Educació Ambiental

MÒDUL 1. EL CONTEXT DE L'EDUCACIÓ AMBIENTAL

Tema 1. La sostenibilitat com a referent. Els problemes ambientals

MÒDUL 2. DOCUMENTACIÓ EN EDUCACIÓ AMBIENTAL

Tema 2. Internet i l'Educació Ambiental

MÒDUL 3. EDUCACIÓ AMBIENTAL: UNA EDUCACIÓ A FAVOR DEL MEDI

Tema 3. Característiques i bases ètiques de l'Educació Ambiental

MÒDUL 4. ANÀLISI I DISSENY DE PROGRAMES D'EDUCACIÓ AMBIENTAL

Tema 4. Programes i campanyes d'Educació Ambiental en entorns no escolars: pautes per al seu disseny i anàlisi crítica

Tema 5. Programes d'Educació Ambiental en entorns escolars: estratègies organitzatives i curriculars

MÒDUL 5. RECURSOS PER A L'EDUCACIÓ AMBIENTAL

Tema 6. Els Espais Naturals Protegits com a recurs per a l'Educació Ambiental

Tema 7. Els equipaments i els itineraris per a l'Educació Ambiental

Metodologia docent

El contingut teòric es treballarà a partir del material elaborat per a cada tema, el qual consta dels objectius que s'haurien d'assolir així com els continguts bàsics. És recomanable llegir cada un i estudiar els seus continguts per tal d'assolir les idees bàsiques amb les quals poder dissenyar i desenvolupar el programa d'Educació Ambiental. Així mateix, en el desenvolupament dels temes hi ha propostes d'activitats que tenen una funcionalitat formativa; és a dir, mitjançant el seu desenvolupament l'alumnat podrà adquirir coneixements d'acord amb els objectius del tema. També hi ha propostes de lectures complementàries que serveixen per ampliar els coneixements. Aquestes activitats no s'han de lliurar a la professora, només tenen per finalitat ajudar a comprendre els continguts i assolir els objectius proposats.

Guia docent

Al llarg del curs es desenvoluparan tres activitats d'avaluació que corresponen a cada una de les etapes amb les quals dissenyar i valorar críticament un Programa d'Educació Ambiental. Aquestes activitats d'avaluació s'han de realitzar **en grups de treball de dues persones** i s'han de lliurar a la professora segons les indicacions tant de format com de terminis que s'assenyalin. **Les activitats que no siguin lliurades en els terminis establerts sense justificació prèvia seran considerades com a "No recuperables" i això impossibilitarà l'estudiant de presentar-se a l'examen (tant per a la convocatòria d'avaluació complementària com de l'avaluació extraordinària).**

Si es vol consultar qualsevol dubte a la professora cal emprar a l'aula virtual la opció de missatgeria. Així mateix, es pot concertar tutoria telefònica, virtual o presencial amb la professora.

Activitats de treball presencial (0,16 crèdits, 4 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Avaluació	Examen	Grup gran (G)	Es realitzarà un examen global corresponent a la convocatòria oficial i un examen corresponent al període d'avaluació extraordinària. Aquesta avaluació permetrà valorar l'adquisició de les competències proposades en l'assignatura mitjançant qüestions teòriques i pràctiques. Cada examen tindrà una durada de 2 hores.	4

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (5,84 crèdits, 146 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Estudi dels continguts de l'assignatura	L'alumnat haurà d'estudiar de forma autònoma els continguts de cada tema, tant per al disseny i anàlisi crític del Programa d'Educació Ambiental com per al desenvolupament de l'examen final. Els crèdits teòrics es desenvolupen mitjançant els temes disponibles a l'Aula digital. Els crèdits pràctics, mitjançant el disseny del Programa d'Educació Ambiental.	46
Estudi i treball autònom en grup	Activitat d'avaluació	En aquesta primera activitat d'avaluació, corresponent a la primera etapa del Programa d'Educació Ambiental, l'alumnat haurà de realitzar un diagnòstic d'una problemàtica socioambiental. Per aquesta finalitat, haurà d'utilitzar una varietat de fonts d'informació en Educació Ambiental amb les quals analitzar i determinar la problemàtica, fent servir els continguts teòrics de l'assignatura. Sobre aquesta activitat inicial es desenvoluparà la segona activitat d'avaluació.	30
Estudi i treball autònom en grup	Activitat d'avaluació	En aquesta segona activitat d'avaluació, corresponent a la segona etapa del Programa d'Educació Ambiental, l'alumnat haurà de dissenyar una estratègia educativa en relació al diagnòstic inicial. Per al desenvolupament d'aquesta activitat, l'alumnat haurà d'estudiar les característiques pròpies de l'Educació ambiental i les seves estratègies i recursos, fent servir els continguts teòrics de l'assignatura.	50

Guia docent

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom en grup	Activitat d'avaluació	En aquesta activitat d'avaluació final, l'alumnat haurà de valorar críticament el Programa d'Educació Ambiental que ha dissenyat considerant els criteris que ha de seguir un bon programa educatiu. Per aquesta finalitat, l'alumnat haurà de reflexionar sobre els continguts treballats amb els temes de l'assignatura així com els desenvolupats amb les dues activitats d'avaluació anteriors.	20

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Les competències establertes a l'assignatura seran valorades mitjançant l'aplicació d'una sèrie de procediments d'avaluació. A la taula següent es descriu per a cada procediment d'avaluació, la tipologia (recuperable R, no recuperable NR), els criteris d'avaluació i el seu pes en la qualificació de l'assignatura. L'examen aporta un 50% de la nota final, mentre que les activitats d'avaluació realitzades al llarg del curs suposen el 50% restant. No es podrà superar l'assignatura sense tenir aprovades ambdues parts independentment.

L'alumnat haurà de lliurar el programa d'Educació Ambiental dissenyat i desenvolupat en etapes i en grups de treball d'acord al calendari establert a l'inici del curs. Cadascuna d'aquestes etapes –activitats d'avaluació– tindrà una qualificació sobre aquest percentatge global. **És imprescindible lliurar totes les activitats en els terminis establerts per tal de poder presentar-se a l'examen final i aprovar l'assignatura.** En cas de suspendre alguna activitat d'avaluació es podrà recuperar, sempre que hagi estat lliurada dintre dels terminis establerts. Per tant, per recuperar una activitat és imprescindible haver-la lliurada en el primer termini establert per l'activitat. **Les activitats que no siguin lliurades en els terminis establerts sense justificació prèvia seran considerades com a "No recuperables" i això impossibilita l'estudiant de presentar-se a l'examen (tant per a la convocatòria d'avaluació complementària com de l'avaluació extraordinària).**

A l'examen final només s'hi pot presentar l'alumnat que hagi lliurat totes les activitats d'avaluació dintre de les dates assenyalades. En cas d'obtenir la qualificació de suspens en l'examen corresponent al període d'avaluació complementària, l'alumnat podrà optar a recuperar la prova durant el període d'avaluació extraordinària de l'assignatura. L'assignatura no és recuperable en la convocatòria de juliol per aquells alumnes que no lliurin i aprovin les activitats d'avaluació.

Es recorda que els treballs universitaris presentats han de tenir un nivell d'exigència quant a contingut i format, en aquest darrer sentit, es recomana passar un corrector abans de l'entrega així com seguir la normativa APA. La professora pot retornar un treball sense avaluar quan no arribi al mínim de qualitat (faltes ortogràfiques i/o gramaticals o no seguir normativa APA) o que el treball vegi afectada de forma negativa la seva qualificació per aquests motius.

Qualsevol actitud que obstaculitzi les dinàmiques d'aula podrà tenir repercussió sobre la nota final de l'assignatura, podent arribar a ser motiu de desqualificació.

Guia docent

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'alguns dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Examen

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	Es realitzarà un examen global corresponent a la convocatòria oficial i un examen corresponent al període d'avaluació extraordinària. Aquesta avaluació permetrà valorar l'adquisició de les competències proposades en l'assignatura mitjançant qüestions teòriques i pràctiques. Cada examen tindrà una durada de 2 hores.
Criteris d'avaluació	S'avaluarà la correcta exposició de les qüestions teòriques i pràctiques que es formulin d'acord a la terminologia de l'assignatura.

Percentatge de la qualificació final: 50% amb qualificació mínima 5

Activitat d'avaluació

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (no recuperable)
Descripció	En aquesta primera activitat d'avaluació, corresponent a la primera etapa del Programa d'Educació Ambiental, l'alumnat haurà de realitzar un diagnòstic d'una problemàtica socioambiental. Per aquesta finalitat, haurà d'utilitzar una varietat de fonts d'informació en Educació Ambiental amb les quals analitzar i determinar la problemàtica, fent servir els continguts teòrics de l'assignatura. Sobre aquesta activitat inicial es desenvoluparà la segona activitat d'avaluació.
Criteris d'avaluació	Es valorarà els aspectes formals d'acord a les indicacions de format indicades per al seu lliurament, així com els continguts (la presentació organitzada de l'anàlisi de la problemàtica, la coherència interna així com les fonts d'informació utilitzades). Només seran recuperables aquelles activitats lliurades en els terminis establerts a l'inici del curs.

Percentatge de la qualificació final: 15%

Activitat d'avaluació

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (no recuperable)
Descripció	En aquesta segona activitat d'avaluació, corresponent a la segona etapa del Programa d'Educació Ambiental, l'alumnat haurà de dissenyar una estratègia educativa en relació al diagnòstic inicial. Per al desenvolupament d'aquesta activitat, l'alumnat haurà d'estudiar les característiques pròpies de l'Educació ambiental i les seves estratègies i recursos, fent servir els continguts teòrics de l'assignatura.
Criteris d'avaluació	Es valorarà els aspectes formals d'acord a les indicacions de format indicades per al seu lliurament, així com els continguts (la coherència de les diferents dimensions del programa i en relació al diagnòstic, la claredat

Guia docent

de les exposicions i el fonament de les idees en relació a l'estratègia dissenyada). **Només seran recuperables aquelles activitats lliurades en els terminis establerts a l'inici del curs.**

Percentatge de la qualificació final: 25%

Activitat d'avaluació

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (no recuperable)
Descripció	En aquesta activitat d'avaluació final, l'alumnat haurà de valorar críticament el Programa d'Educació Ambiental que ha dissenyat considerant els criteris que ha de seguir un bon programa educatiu. Per aquesta finalitat, l'alumnat haurà de reflexionar sobre els continguts treballats amb els temes de l'assignatura així com els desenvolupats amb les dues activitats d'avaluació anteriors.
Criteris d'avaluació	Es valorarà els aspectes formals d'acord a les indicacions de format indicades per al seu lliurament, així com els continguts (la presentació organitzada de l'anàlisi crític del programa, la coherència i argumentació de les idees així com de les conclusions a les que s'arribin). Només seran recuperables aquelles activitats lliurades en els terminis establerts a l'inici del curs.

Percentatge de la qualificació final: 10%

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Els recursos bibliogràfics s'indicaran a cadascú dels temes que es desenvoluparan. Tots els recursos que es necessitin es penjaran a l'aula virtual de l'assignatura.

Bibliografia bàsica

- * Calvo, S., i Gutiérrez, J. (2007). *El espejismo de la educación ambiental*. Madrid: Morata.
- * Escudero, C., Oliver, M. F., i Serantes, A. (Coord.) (2013). *Los equipamientos de Educación Ambiental en España: calidad y profesionalización*. (Estudi). Organismo Autónomo Parques Nacionales. Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente. Recuperat de http://www.mapama.gob.es/es/ceneam/recursos/materiales/Los_equipamientos_de_educacion_ambiental_en_Espana_Calidad_y_profesionalizacion_tcm7-298822.pdf
- * Kramer, F. (2003). *Educación ambiental para el desarrollo sostenible*. Madrid: Los Libros de la Catarata
- * Lecumberri, G., i Arbuniés, J. (2001). *Guía para la elaboración de programas de Educación Ambiental*. Navarra: Centro UNESCO de Navarra.
- * Ministerio de Medio Ambiente. (1999). *Libro Blanco de la Educación Ambiental en España*. Recuperat de http://www.magrama.gob.es/es/ceneam/recursos/documentos/blanco_tcm7-13510.pdf
- * Novo, M. (1995). *La educación ambiental. Bases éticas, conceptuales y metodológicas*. Madrid: Universitat.
- * Oliver, MF. (2002). *Guia per a l'elaboració de projectes*. Palma: Consell de Mallorca.
- * Societat Catalana d'Educació Ambiental. (2012). *3,2,1... Acció! Guia de criteris de qualitat en programes i campanyes d'educació ambiental*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- * Sureda, J. i Comas, R. (2005). *Fuentes de información y documentación a través de internet para investigadores en educación ambiental*. Madrid: Ministerio de Medio Ambiente.

Bibliografia complementària

- * Centro de Investigación y Documentación Ambiental. (1998). *Huerto escolar*. Bilbao: CEIDA
- * Declaración de Tbilisi. (1977). *Informe Final*. Conferencia Intergubernamental sobre Educación Ambiental.
- * Diputació de Barcelona. Àrea de Territori i Sostenibilitat. Gerència de Serveis de Medi Ambient. Oficina Tècnica d'Educació i Promoció Ambiental [coo.]. (2017). *Educació ambiental: D'on venim? Cap a on anem?*. Barcelona: Diputació de Barcelona.

Guia docent

- * Gobierno de Aragón. (2010). *Calidad en educación ambiental en Aragón: trabajando juntos para mejorar la calidad de la educación ambiental en Aragón*. Zaragoza: Gobierno de Aragón.
- * Greenpeace. (2015). *Radiografía social del medio ambiente en España*. Recuperat de http://www.greenpeace.org/espana/Global/espana/2015/Report/general/gp_radiografia_web.pdf
- * Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, para la mejora de la calidad educativa (LOMCE). Boletín Oficial del Estado núm. 295, de 10 de diciembre de 2013. Recuperat de <http://www.boe.es/boe/dias/2013/12/10/pdfs/BOE-A-2013-12886.pdf>
- * Ley 42/2007, de 13 de diciembre, del Patrimonio Natural y de la Biodiversidad. BOE, núm. 299, de 14 de diciembre del 2007. Recuperat de www.boe.es/boe/dias/2007/12/14/pdfs/A51275-51327.pdf
- * Llei 5/2005, de 26 de maig, per a la conservació dels espais de rellevància ambiental (LECO). BOIB núm. 85, de 4 de juny del 2005. Recuperat de <http://boib.caib.es/pdf/2005085/mp4.pdf>
- * Pindado, F., Rebollo, Ó. i Martí, J. (2002). *Herramientas de participación ciudadana. Bases, métodos y técnicas*. Barcelona: Diputación de Barcelona.
- * The Worldwatch Institute (2017). *Educación Ecosocial*. Madrid: Icaria i Fuhem-Ecosocial.
- * Weissman, H. i Llabrés, A. (2001). *Guía para hacer la Agenda 21 escolar*. Barcelona: Ayuntamiento de Barcelona.
- * WWF. (2016). *Informe Planeta Vivo 2016. Riesgo y resiliencia en el Antropoceno*. WWF International, Gland, Suiza. McLellan, R., Iyengar, L., Jeffries, B. i N. Oerlemans (Eds). Recuperat de http://www.wwf.org.co/sala_redaccion/publicaciones/planeta_vivo/planeta_vivo_2014/

